

Onafhankelijke Commissie voor de Politieklachten Politie IJsselland

Jaarverslag 2012

1. Instelling klachtencommissie

Op 14 december 1994 heeft het Regionaal College van de politieregio IJsselland, ter voldoening aan het bepaalde in art. 61 lid 1 Politiewet 1993, besloten vast te stellen de "Regeling met betrekking tot de behandeling, onderzoek en afdoening van klachten over het optreden van het regiokorps IJsselland of ambtenaren aangesteld bij het regiokorps IJsselland", hierna "klachtenregeling" te noemen. Deze regeling, die op 1 januari 1995 in werking getreden en op 9 december 1998 door het Regionaal College gewijzigd is vastgesteld, is nadien gewijzigd, laatstelijk per 1 januari 2011.

2. Samenstelling van de klachtencommissie in 2012

De commissie was in 2012 als volgt samengesteld:

voorzitter: de heer mr. H.J. Deuring, Harderwijk;

plaatsvervangend voorzitter: de heer mr. D. Veurink, Zwolle (tot 1 oktober 2012)

leden: de heren L.G. Hinnen, Wijhe en J.J. Hoogendoorn, Heerde;

secretaris: mevrouw mr. L.E. Blauw, Zwolle;

plaatsvervangend secretaris: mevrouw mr. W. Sijstra-Meijer, Hasselt (tot 1 oktober 2012)

en mevrouw mr. M. van Nassau, Nunspeet (per 1 oktober 2012).

3. Vergaderfrequentie

De commissie is in het verslagjaar in totaal tien maal in vergadering bijeengekomen, ter gelegenheid waarvan ook de hoorzittingen inzake de te behandelen klachten zijn gehouden. De vergaderingen zijn gehouden in het stadskantoor van de gemeente Zwolle en één maal in het gemeentehuis van Zwolle.

4. Bijzondere vergadering

Op 10 mei 2012 heeft de jaarlijkse vergadering van de commissie met de Regionale Driehoek (korpsbeheerder, hoofdofficier van justitie en korpschef en hun beleidsmedewerkers) plaatsgevonden.

5. Aantal klachten en contact met de klachtencoördinator

In het verslagjaar heeft de commissie negen schriftelijke adviezen uitgebracht naar aanleiding van de door haar behandelde klachten.

Bij een drietal klachten is een andere weg gekozen, al dan niet op instigatie van klager.

5.1 Eén klager gaf aan geen enkel vertrouwen te hebben in de interne- dan wel externe klachtenprocedure. Deze klacht is, na vruchteloze pogingen om klager te overtuigen van de onafhankelijkheid van de commissie, doorgestuurd naar de Nationale Ombudsman.

5.2 Een andere klager verscheen niet op de hoorzitting. Toen er telefonisch contact met hem werd opgenomen gaf hij aan geen behoefte meer te hebben aan behandeling van zijn klacht, waarna hij aangaf dat zijn klacht aangemerkt kon worden als te zijn ingetrokken.

5.3 Een andere klager verscheen wel op de hoorzitting, waar ook beklagde aanwezig was. Nadat beide partijen in de gelegenheid waren gesteld om hun kant van het verhaal te vertellen en beklagde zijn excuses aanbood voor het maken van een mogelijke kwetsende opmerking, gaf klager aan dat de klacht afgedaan kon worden met een brief met een samenvatting van het zojuist besprokene.

Naast deze klachtafdoeningen heeft de commissie verder een klacht afgerond waarvan de hoorzitting in 2011 heeft plaatsgevonden. Deze klacht is als klacht nummer 2 in het jaarverslag van 2011 besproken.

In juni 2012 heeft de commissie een zestal klachten van een zestal familieleden voorgelegd gekregen. Vanwege drukte en vakantie van commissieleden en klagers heeft de hoorzitting

pas eind november 2012 kunnen plaatsvinden. Het uiteindelijke advies is begin februari 2013 naar de klachtencoördinator gestuurd. Deze klacht zal hieronder als klacht nummer 10 behandeld worden.

De voorzitter heeft periodiek overleg gehad met de klachtencoördinator, dhr. Schokkenbroek, waarbij onder andere de vorming van de nationale politie en de toekomstige klachtenprocedure onderwerpen van gesprek waren.

6. Afgehandelde klachten

Klacht 1:

De klacht gaat over de wijze waarop klaagster in een café werd aangehouden en behandeld. Zij zou te hardhandig zijn aangepakt, ondanks dat ze verzocht vanwege haar ziektes voorzichtig te doen. Ook zou haar de toegang tot een advocaat zijn ontzegd en haar de nodige verzorging zijn onthouden.

De commissie heeft overwogen dat klaagster de hardhandige aanpak over zichzelf heeft afgeroepen door een weigerachtige houding aan te nemen. Voor het klachtonderdeel dat haar de nodige verzorging zou zijn onthouden heeft de commissie geen aanknopingspunten in het dossier kunnen halen. De klacht is op deze twee punten ongegrond geadviseerd.

Ten aanzien van de toegang tot een advocaat heeft beklagde op de hoorzitting aangegeven dat hij het aannemelijk acht dat klaagster de naam van haar advocaat had genoemd en dat deze gebeld had moeten worden. Op grond hiervan heeft de commissie de klacht op dit onderdeel gegrond geadviseerd.

Klacht 2:

De klacht bestaat uit een aantal onderdelen: de onzorgvuldige wijze waarop een bejegeningklacht is doorgemeld aan Bureau Jeugdzorg; het in eerste instantie niet in behandeling willen nemen van de klacht vanwege het beleid van de politie; het niet reageren op herhaalde verzoeken om informatie aan een privacyfunctionaris en het op een weinig invoelende wijze en slechts op basis van een juridische redenering innemen van een standpunt omtrent het verzoek tot schadevergoeding.

De commissie heeft geadviseerd het klachtonderdeel van het niet in behandeling nemen van de klacht gegrond te verklaren, omdat de commissie in de klachtenbrief meer leest dan alleen een beleidsmatige kwestie, namelijk ook een bejegeningaspect. Ook het onderdeel dat ziet op het niet verkrijgen van informatie acht de commissie gegrond. Kennelijk door een administratieve omissie en gebrek aan controle heeft klager ruim zes maanden op de door hem gevraagde informatie moeten wachten.

De overige twee klachtonderdelen heeft de commissie ongegrond geadviseerd. Voor het eerste onderdeel vond de commissie een voldoende basis (de leeftijd van het kind, de duur van verbale confrontatie en het feit dat er met stemverheffing is gesproken en geschreeuwd) voor de zorgmelding, zonder dat een (uitgebreid) feitenonderzoek vereist was.

En het verzoek om schadevergoeding had afgewezen kunnen worden omdat op dat moment werd geconstateerd dat er geen sprake was van onrechtmatig handelen door het korps.

Op grond van de conclusie van de commissie om twee onderdelen gegrond te adviseren, adviseert de commissie het verzoek nogmaals in – welwillende – overweging te nemen.

Als laatste komt de commissie tot de aanbevelingen om toe te zien op het tijdig en adequaat vastleggen van meldingen in mutaties en zorg te dragen voor een adequate klachtcoördinatie indien een klachtbrief door meerdere functionarissen binnen het korps dient te worden behandeld.

Klacht 3:

Klager klaagt erover dat hij een schop zou hebben gekregen van een agent en door agenten te zijn uitgescholden voor 'vieze buitenlander'.

Omdat de betreffende agent heeft verklaard dat het mogelijk is dat hij klager een schop heeft gegeven heeft de commissie dit onderdeel gegrond geadviseerd. Dat klager zich weigerde te

verwijderen en zich bleef mengen in een opsporingsonderzoek is niet geen omstandigheid die een dergelijke actie van een agent rechtvaardigt. De agenten ontkennen te hebben geschonden. Nu alleen klager dit heeft verklaard kan de commissie niet anders dan dit klachtonderdeel ongegrond te adviseren.

Klacht 4:

De klacht ziet op het niet opnemen van een aangifte, omdat het – volgens de betrokken politieambtenaren – zou gaan om een civiel conflict tussen twee burgers. Zoals al vaker in voorgaande jaren, heeft de commissie ook deze klacht gegrond verklaard omdat een politieambtenaar wettelijk verplicht is een aangifte op te nemen. Het is aan het openbaar ministerie en niet aan de politie om te beoordelen of er sprake is van een strafbaar feit.

Klacht 5:

Klager klaagt over de onprofessionele wijze waarop een wijkagent met hem is omgegaan naar aanleiding van diens aangifte tegen 'verdachte'. De commissie heeft overwogen dat klager over het hoofd heeft gezien dat een wijkagent andere werkzaamheden vervult dan politieambtenaren die betrokken zijn bij strafrechtelijke onderzoeken en dat de wijkagent ook tegen klager heeft gezegd dat hij niet bij het strafrechtelijk onderzoek was betrokken. De commissie ziet het als een gemiste kans van klager dat hij tijdens het gesprek met de wijkagent niet heeft open gestaan voor een open gesprek over zijn problemen met 'verdachte'. De commissie is tot de conclusie gekomen dat het mislopen van het gesprek tussen klager en de wijkagent enkel ligt aan een verschil in verwachting over het doel van het gesprek. De commissie ziet geen aanknopingspunt voor de aantijgingen van klager dat het de wijkagent zou ontberen aan integriteit en professionaliteit of dat hij onzorgvuldig en vooringenomen gehandeld zou hebben. Evenmin kan de commissie concluderen dat de wijkagent misbruik gemaakt zou hebben van zijn ambt. De commissie heeft de klacht ongegrond geadviseerd.

Klacht 6:

De klacht ziet op de bejegening van klager tijdens een controle door de Landelijke Inspectiedienst (LID) in samenwerking met de politie. Klager zou in de keuken zijn 'gegijzeld', er is overal rondgeneusd, er zijn foto's gemaakt van dingen die niet ter zake deden en de kentekens van voertuigen op het erf zijn genoteerd. Klager is van mening dat hij mensonterend is behandeld en hij vindt dat de politie misbruik heeft gemaakt van hun machtspositie.

De commissie heeft het verhaal van beklagde gevolgd dat die klager tegen zichzelf wilde beschermen en wilde voorkomen dat hij opnieuw gearresteerd zou worden, maar dat er geen strafvorderlijk dwangmiddel als genoemd in artikel 125 van het Wetboek van Strafvordering is ingezet en dat klager vrij was om te gaan. Ten aanzien van het maken van foto's en het noteren van kentekens heeft de commissie overwogen dat de politie hierdoor niet de privacy van klager heeft geschonden. Daarbij is de commissie er wel van uit gegaan dat de vastgelegde gegevens die van geen betekenis blijken te zijn voor het onderzoek, worden vernietigd. De commissie heeft geen enkel aanknopingspunt gevonden voor de aantijgingen van klager dat de politie misbruik zou hebben gemaakt van hun machtspositie. De agenten hebben juist hun uiterste best gedaan om de controle zo vlot en zo ordelijk mogelijk te laten verlopen. Dat er veel agenten aanwezig waren heeft de commissie niet vreemd geacht. Dit gelet op de justitiële achtergrond van klager en de betrokkenheid van meerdere disciplines bij dit soort controles. De commissie heeft de klacht in al haar onderdelen ongegrond geadviseerd.

Klacht 7:

De klacht ziet op de wijze waarop het politiekorps jegens klager heeft gehandeld. Klager heeft daarbij geklaagd over het optreden door de politie terwijl er nog niets aan de hand was;

het optreden door en met een politiehond en het onduidelijke na traject. Klager draagt vanwege de instabiliteit in zijn linkerknie een beugel, welke hem beperkt bij het hardlopen. Door de politie is, naar aanleiding van de klacht die klager tijdens zijn aanhouding uitte over het tegen hem gebruikte geweld, een intern onderzoek ingesteld.

Na de hoorzitting van de commissie heeft de commissie nadere stukken opgevraagd bij de klachtencoördinator en een tweede hoorzitting georganiseerd om zich door een deskundige te laten voorlichten over beleid en praktijk omtrent de inzet van politiesurveillancehonden. De commissie heeft overwogen dat de politie er onder meer is om de rechtsorde te handhaven en dat een onderdeel hiervan is het handhaven van de openbare orde. In dat kader heeft de politie getracht de groep waartoe klager behoorde te laten vertrekken van een terras voor een café omdat zij de toegang tot dat café voor anderen belemmerden. Praten, wegduwen en slaan met de wapenstok heeft beperkt resultaat gehad. Ook klager heeft geen gevolg gegeven aan de (strafrechtelijke) vorderingen om zich te verwijderen, terwijl hij wist dat hij vanwege een knie- c.q. loopprobleem zich niet snel uit de voeten kon maken. Van een te snelle of niet professionele aanpak van politiezijde is de commissie niet gebleken. Omdat de groep even verderop – nog steeds in de directe omgeving van het café – opnieuw bleef staan en weigerde zich verder te verwijderen, heeft de politie vervolgens gekozen voor de inzet van een agent met diensthond.

De commissie heeft geoordeeld dat de inzet van de diensthond noodzakelijk is geweest. De openbare orde immers werd verstoord doordat een groep personen, waaronder klager, aan meerdere gegeven vorderingen geen gehoor had gegeven, terwijl het gevaar van (verdere) escalatie op de loer lag. De politie was numeriek in een duidelijke minderheidspositie. Minder ingrijpende inzet van geweldsmiddelen heeft niet tot een afdoende resultaat geleid. Verder werd de hond begeleid door een gekwalificeerde begeleider die de hond aan een lijn had van circa drie meter en vooraf voor de inzet van de hond heeft gewaarschuwd. Volgens de deskundige was de lijnlengte alleszins verantwoord. Van belang is dat er geen bijtopdracht is gegeven; de hond is ingezet als dreigmiddel. Dat heeft tot op zekere hoogte gewerkt, de groep verwijderde zich tot aan het begin van een smalle steeg.

Om de groep daadwerkelijk te verdrijven is vervolgens, met ondersteuning van de hond, een charge uitgevoerd. Tijdens de uitvoering van de charge is klager, zonder vooraf kenbaar te maken dat hij een loopprobleem had, op enig moment stil gaan staan. Op dat moment was aangeklaagde met de hond al zodanig dichtbij, dat aangeklaagde het bijten in het been van klager niet meer heeft kunnen voorkomen.

De commissie is tot het oordeel gekomen dat de gehele aanpak nabij het café niet onprofessioneel of disproportioneel is geweest en heeft dit klachtonderdeel ongegrond geadviseerd.

Het klachtonderdeel dat ziet op het niet geïnformeerd worden over zijn positie na behandeling in het ziekenhuis heeft de commissie gegrond geadviseerd. De commissie heeft namelijk niet uit het dossier kunnen halen dat de informatie dat klager na behandeling in het ziekenhuis naar huis mocht, hem daadwerkelijk heeft bereikt.

Klacht 8:

De klacht ziet op de wijze waarop het politiekorps jegens klager heeft gehandeld. Klager klaagt over het gebruik van disproportioneel geweld door en met de politiehond jegens zichzelf.

De commissie heeft overwogen dat de politie er onder meer is om de rechtsorde te handhaven en dat een onderdeel hiervan is het handhaven van de openbare orde. De openbare orde werd verstoord door (leden van) de groep waartoe klager behoorde. Eén persoon werd aangehouden omdat hij beledigend reageerde nadat hij door de politie was aangesproken op het nuttigen van alcohol op de openbare weg. Een ander lid van de groep reageerde daarop op een zeer beledigende en bedreigende wijze. Zijn aanhouding verliep niet makkelijk doordat hij zich hevig verzette. Klager stond in het publiek en reageerde verbaal richting de agenten die de aanhouding verrichtten.

Om het publiek op afstand te houden is, na gevorderd te hebben, gebruik gemaakt van de wapenstok. Toen dat niet afdoende bleek is, in de uitvoering van haar openbare orde handhavende taak, vervolgens gekozen voor de inzet van beklagde met diensthond. De commissie heeft geoordeeld dat de inzet van de diensthond noodzakelijk is geweest. De openbare orde immers was al verstoord en er vonden aanhoudingen plaats. Omdat één van de aangehouden personen zich heftig verzette, hadden drie agenten de handen vol aan deze aanhouding. Twee andere agenten, waaronder beklagde met haar hond, zorgden voor de noodzakelijke afstand tussen publiek en politie.

De politie was numeriek in een minderheidspositie. Van belang was dat de omstanders bleven waar ze waren, op zo'n tien meter afstand. Om dit te bewerkstelligen is de hond ingezet als dreigmiddel aan een lijn van ongeveer twee meter. De hond werd begeleid door een gekwalificeerde begeleider.

Tijdens het onder controle houden van de omstanders is klager, ondanks waarschuwingen van diverse kanten, toch richting de aanhouding gelopen. Dat hij vervolgens gebeten is door de hond, heeft hij als het ware over zichzelf afgeroepen. En doordat zijn zoon zich met de hond ging bemoeien, lokte hij de reactie uit dat de hond zich nog harder vastbeet. Waardoor een zeer ernstige bijtewond ontstond.

Dat klager, toen hij uit het publiek naar voren liep, niets van of over de hond gehoord of gezien heeft is lastig te begrijpen. Maar al zou zijn verklaring gevolgd kunnen worden, dan nog had hij beklagde of de andere agent moeten zien staan die het publiek op afstand hield en had hij moeten begrijpen dat ook hij op afstand moest blijven.

De commissie is tot het oordeel gekomen dat de gehele aanpak niet onprofessioneel of disproportioneel is geweest en heeft de klacht ongegrond geadviseerd.

Klacht 9:

De klacht ziet op het dusdanig lang laten wachten van een cameraman op het mogen naderen van de plaats van een ongeval, dat de beelden die hij uiteindelijk kon maken niet meer op tijd konden worden aangeleverd voor uitzending op tv.

De commissie heeft, op grond van de met het dossier meegezonden documentatie betreffende de omgang met de pers door de politie, de klachtbrief en de verklaringen ter hoorzitting, geconstateerd dat het in dit geval te lang geduurd heeft voordat de pers de ruimte kreeg om zijn werk te doen. De commissie heeft de klacht dan ook gegrond geadviseerd. Verder heeft de commissie het politiekorps, afgaande op klagers vergelijk tussen de samenwerking met diverse politiekorpsen, meegegeven om de als officieren van dienst fungerende politieambtenaren te onderrichten in het omgaan met de pers.

Klacht 10:

Door een zestal klagers is geklaagd over de wijze waarop zij door de politie zijn bejegend nadat één van hen in een café een man in zijn billen zou hebben geknepen en daarop het café werd uitgezet.

De commissie heeft overwogen dat de politie er onder meer is om de rechtsorde te handhaven en dat een onderdeel hiervan is het handhaven van de openbare orde. De openbare orde werd verstoord door de groep van klagers. Na een – al dan niet vermeend – incident in een café wenste de groep niet te vertrekken. Hierdoor ontstond er buiten – door de grootte van de groep en de toeloop die het tumult veroorzaakte – de nodige onrust op straat. Doordat klagers, op het moment dat de politie arriveerde, volop aandacht van hen vroegen, kwam de politie niet toe aan een gepland (kort) feitenonderzoek. Klagers wilden verhaal halen bij de portiers en van de politie weten wat er aan de hand, terwijl de politie zelf nog niet goed had kunnen onderzoeken wat er speelde. Door het gedrag van klagers werd de openbare orde bedreigd, met als gevolg dat van politiezijde daaraan voorrang werd gegeven. Nu het niet is gelukt om deze gelijktijdig bestaande behoeften in de juiste volgorde uit te voeren, is er een escalerende situatie ontstaan, waarbij door klagers niet is geluisterd, van politiezijde geweld is toegepast en aanhoudingen hebben plaatsgevonden.

De commissie heeft overwogen dat de genuttigde hoeveelheden alcoholische consumpties bij kunnen hebben gedragen aan het in de wind slaan van gegeven waarschuwingen en het niet opvolgen van verwijderingsbevelen.

De commissie heeft alle aanhoudingen als terecht geoordeeld en de klachten die daarop zagen ongegrond geadviseerd. Wel heeft de commissie daarbij aangegeven dat, gelet op de constatering – ook van politiezijde – dat deze groep anders, meer naïef, was dan de doorsnee cafébezoekers, het goed mogelijk zou zijn geweest dat als de politie zich in het begin meer tijd had gegund om naar de groep als geheel te luisteren, dat het dan niet had hoeven te eindigen met vorderen en het daaropvolgende gebruik van geweld.

Verder heeft de commissie als ongegrond geadviseerd de klachtonderdelen die zien op het onvoldoende geschoold zijn van de zedenrecherche op het gebied van homofobie; het gebruik van een wapenstok en de informatieverstrekking door een telefoniste van de politie.

De volgende klachtonderdelen heeft de commissie als gegrond geadviseerd. Het niet verstrekken van medicijnen aan een klager. De onjuiste berichtgeving in een persbericht waarin ten onrechte melding werd gemaakt van een vrouw die in de billen zou zijn geknepen en dader in plaats van verdachte. De wijze van aanhouding van een klager waarbij geweld werd gebruikt en letsel bij klager ontstond. Het niet inschakelen van een arts voor dat letsel. Het niet voldoen aan het verzoek van een klager om hem naar het thuisfront te laten telefoneren.

De commissie heeft het korps meegegeven om het billenknijp-incident voor de zedenrecherche als voorbeeld van een atypische aanranding te laten dienen.

Ook heeft de commissie aanbevolen om bij de meest geëigende doelgroepen (hulpofficieren van justitie en arrestantenverzorgers) de relevante bepalingen m.b.t. inschakeling arts, medicijnverstrekking en telefoongebruik, als opgenomen in de Ambtsinstructie, onder de aandacht te brengen en zo nodig te herzien.

Dit verslag is vastgesteld door de commissie op 6 maart 2013